

ظرفیت معادن و صنایع معدنی در تحقق شعار سال بررسی شد

هدف غیر ممکن

عکس: سمنو

اکتشاف سرمایه‌گذاری است

سهراب حسینی
فعال بخش معدن

فعالیت در حوزه معدن از فعالیت‌های اکتشافی آغاز می‌شود و تا تولید محصول نهایی ادامه می‌یابد، بنابراین باید اقرار کرد که فعالیت در نخستین حلقه از زنجیره معدن اهمیت ویژه‌ای دارد و تاثیر بسزایی بر بهبود شرایط تولید و حتی اقتصاد کشور خواهد داشت.

در طول دهه‌های اخیر، اکتشاف و فعالیت‌های اکتشافی و به‌دنبال آن استخراج ذخایر معدنی مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است، اما این توجه تنها منوط به ذخایر سطحی می‌شود. در حالی که اکتشاف در اعماق زمین در نهایت به توسعه ثروت معدنی کشور منتهی می‌شود.

اجرای فعالیت‌های حفاری در اعماق یکی از پیش‌شرط‌های شناسایی و توسعه ذخایر معدنی کشور است. در برنامه هفتم توسعه، سالانه ۵ میلیون متر حفاری اکتشافی در دستور کار قرار گرفته است. چنانچه این حجم از حفاری اکتشافی در کشور انجام شود، بدون تردید سطح ذخایر معدنی به شدت افزایش خواهد یافت. مجموع حفاری‌های اکتشافی که در تمام دهه‌های پیشین در کشور انجام گرفته، حدود ۵ میلیون متر است، بنابراین تحقق هدف پیش‌بینی شده در برنامه هفتم توسعه، باتوجه به شرایط و امکانات موجود، شدنی به نظر نمی‌رسد.

بر اساس اعلام سازمان زمین‌شناسی تاکنون تنها در ۰.۳ درصد از مساحت کشور، فعالیت اکتشافی انجام گرفته است، در همین حال باید خاطر نشان کرد که مجموع سرمایه‌گذاری انجام گرفته در حوزه اکتشاف توسط بخش دولتی و خصوصی نزدیک به ۵۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود.

در طول سال‌های اخیر عربستان تلاش گسترده‌ای برای توسعه فعالیت‌های معدنی، انجام شده است. ذخیره اکتشاف شده در این کشور برابر ۱.۲ میلیارد تن برآورد می‌شود. در حال حاضر عربستان با برنامه ۳ساله، سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری خارجی و ۴۵۰ میلیارد دلاری داخلی برای ارتقای سهم معدن از اقتصاد این کشور می‌کوشد. باتوجه به حجم قابل توجه سرمایه‌گذاری توسط عربستان، باید اقرار کرد که این کشور در آینده نزدیک به یکی از رقبای اصلی ایران در حوزه معدن و صنایع معدنی بدل خواهد شد. ورود عربستان به حوزه معدنکاری در سال‌های اخیر، زنگ خطر جدی برای فعالان این بخش در ایران است. تداوم این شرایط به‌منزله واگذاری میدان رقابت در حوزه معدن که کشورها همسایه خواهد بود.

در شرایطی که مجموع میزان حفاری انجام گرفته در کشور به حدود ۵ میلیون متر می‌رسد، کشورهای مهم معدنی دنیا سالانه نزدیک به همین حجم حفاری می‌کنند. در کشور کانادا تنها ظرف سال ۲۰۲۲ بیش از ۷ میلیون متر، در روسیه ۴ میلیون متر، در استرالیا ۱۱ میلیون متر و در عمان برابر یک میلیون متر حفاری انجام می‌شود، بنابراین باید اقرار کرد با توسعه فعالیت‌های حفاری اکتشافی، ذخایر شناسایی شده کشور افزایش قابل توجهی خواهد یافت.

در همین حال باید خاطر نشان کرد که شرکت مس نیز در این سال‌ها اقدامات متعددی برای حفاری انجام داده است. در این بازه زمانی ۲۲۵ هزار متر حفاری اکتشافی در این مجموعه انجام شده که منجر به اکتشاف ۸۰۰ میلیون تن ذخیره جدید شده است. یعنی به‌ازای هر متر حفاری، ۳۵۵۰ تن ذخیره به ذخایر کشور، افزوده خواهد شد. در واقع به‌ازای هر متر حفاری، ۷۱ دلار سرمایه به کشور اضافه خواهد شد. در همین حال برآورد می‌شود میزان حفاری در شرکت مس تا پایان دی به ۳۳۰ هزار متر افزایش یابد. در همین حال مجموع ذخایر اکتشاف شده در شرکت ملی مس حدود ۱۹.۵ میلیارد تن است. از تجربه فعالیت شرکت مس می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که سرمایه‌گذاری برای شناسایی ذخایر جدید، به‌منزله ارتقای سطح ذخایر معدنی کشور است.

عقب‌ماندگی فعالیت‌های اکتشافی ایران در مقایسه با سایر کشورها در حالی که هزینه این عملیات در ایران به‌مراتب پایین‌تر است. به‌عنوان نمونه نرخ حفاری در کانادا حدود ۲۰۰ دلار و در ایران برابر ۸۰ تا ۹۰ دلار به‌ازای هر متر است. در نتیجه انتظار می‌رود از این فرصت برای توسعه فعالیت‌های اکتشافی در کشور، بهره گرفته شود.

نبود سند استراتژیک اکتشاف مواد معدنی و عدم تعیین ناظر قوی بر اجرای آن، یکی از بزرگ‌ترین مشکلاتی است که فعالیت در این بخش را تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد، یعنی ما استراتژی توسعه نداریم و نمی‌دانیم به‌دنبال اکتشاف چه ماده معدنی باشیم.

تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی، سلاح ما در اجرای فعالیت‌های معدنی هستند، هرچه این تجهیزات به‌روز باشند و عملکرد بهتری داشته باشند، هزینه اجرای فعالیت‌های معدنکاری، کاهش خواهد یافت. اما به این مهم توجه کافی نشده و شاهد بروز مشکلات جدی در این بخش هستیم.

بی‌توجهی به استفاده از تجهیزات نوین در فعالیت‌های اکتشافی، به افت قابل توجه بهره‌وری در این بخش منتهی شده است. در چنین فضایی عملاً بستری برای رشد و توسعه وجود ندارد.

رهبر معظم انقلاب در پیامی به‌مناسبت آغاز سال ۱۴۰۲، سال جدید را سال «جهش تولید با مشارکت مردمی» نام‌گذاری کردند. بنابراین باید اذعان کرد امسال هم یکی از مسائل اقتصادی از سوی رهبری به‌عنوان شعار سال انتخاب شده است. همه‌ساله بر اساس نام‌گذاری و انتخاب شعار سال توسط رهبر معظم انقلاب، جهت‌گیری کلی در کشور ایجاد می‌شود. انتخاب این شعار بیانگر اهمیت توجه به تولید

ملی و نقش حیاتی مشارکت همگانی مردم در تحقق این هدف‌گذاری ملی است. تحقق جلب مشارکت مردم نیازمند برنامه‌ریزی بیشتری برای فراهم ساختن زمینه‌های حضور مردم در شئون مختلف اعم از سرمایه‌گذاری و دیگر بخش‌ها است. در همین حال باید تاکید کرد معادن و صنایع معدنی به‌عنوان یکی از بسترهای اصلی توسعه اقتصادی کشور می‌توانند نقش پررنگی در تحقق شعار سال بازی کنند.

حضور فعالان بخش خصوصی در این بخش در طول دهه‌های گذشته، نمونه‌ای از فرآیند جلب مشارکت مردمی است. با این وجود نباید فراموش کرد که فعالان صنعتی با مشکلات متعددی روبه‌رو هستند که به مانع اصلی در مسیر مشارکت مردمی یا تحقق شعار سال، بدل شده و بخش بزرگی از این چالش در سایه سیاست‌گذاری غلط حاصل شده است و رفع آن با اصلاح رویکردها، ممکن به‌نظر می‌رسد.

مردم تصمیم‌ساز نیستند

سیاست‌های مختلف، زمینه گرانفروشی مواد اولیه در کشور فراهم می‌شود. در همین حال نوسانات نرخ ارز در نرخ بخش‌های مختلف از جمله خدمات، مواد اولیه و... اثرگذار است. با این وجود فعالان صنایع پایین‌دستی ناگزیر هستند از یک‌سو مواد اولیه تولید خود را با احتساب نرخ دلار در بازار آزاد خریداری و از سوی دیگر، محصول نهایی تولیدی‌شان را با قیمت‌های تعیین شده از سوی دولت به فروش برسانند. در همین حال تولیدکنندگان موظف هستند ارز حاصل از صادرات خود را با نرخ دلاری تعیینی به کشور بازگردانند، یعنی هزینه‌های قابل توجهی به بخش تولید و به‌ویژه فعالان بخش خصوصی تحمیل می‌شود.

این فعال صنعت فولاد گفت: انتظار می‌رود سیاست یکسانی بر روند قیمت‌گذاری زنجیره فولاد حاکم شود. در ادامه چنانچه سیاست ارز چندترخی اصلاح شود، بسیاری از مشکلات حاکم بر اقتصاد از جمله در حوزه مفاسد اقتصادی، مرتفع خواهد شد.

رحام گفت: سال ۱۴۰۲ تراز تجاری کشور، منفی بود. این در حالی است که صادرات از اهمیت ویژه‌ای در رونق اقتصادی هر کشوری برخوردار است. در نتیجه انتظار می‌رود سیاست‌های حاکم بر بخش تولید و صادرات، تسهیل شود. فعالیت‌های صنعتی و به‌ویژه تولید در زنجیره فولاد می‌تواند نقش اثرگذاری در ارتقای سطح ارزآوری برای کشور داشته باشد. با این وجود استراتژی حاکم بر این بخش در عمل مانع تولید و فروش صادراتی محصولات مختلف است. وی افزود: الزام به تسعیر ارز صادراتی با نرخ به‌مراتب ارزان‌تر از بهای دلار در بازار آزاد، زمینه دور زدن قوانین را فراهم می‌کند. کمالاتی برخی افراد با کارت بازرگانی اجاره‌ای اقدام به صادرات و در ادامه از بازگشت ارز صادراتی نیز خودداری می‌کنند. همین

آنوش رحام، دبیر سندیکا تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی اظهار کرد: بخش بزرگی از فعالان حوزه تولید مقاطع طولی و واحدهای نوردی، بخش خصوصی هستند. یعنی مشارکت مردمی در حلقه‌های پایانی زنجیره فولاد که بیشترین ارزش‌افزایی را هم به‌همراه دارد، قابل توجه است. با این وجود نقش بخش خصوصی که سرمایه‌گذاری قابل توجهی هم در زنجیره فولاد داشته، در تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری، به‌شدت محدود است.

وی با اشاره به شعار تعیین شده برای امسال از سوی رهبر معظم انقلاب مبنی بر «جهش تولید با مشارکت مردمی» اظهار کرد: در طول سال‌های گذشته، نظرات فعالان بخش خصوصی از هیچ درجه اعتباری برای سیاست‌گذاری و تعیین استراتژی تولید، برخوردار نبوده است. علاوه‌براین فعالان حوزه تولید که تاثیر مستقیم از سیاست‌های اقتصادی تولیدی دارند، حتی قبل از ابلاغ مصوبات و بخشنامه‌ها، از صدور آنها باخبر نمی‌شوند.

این فعال صنعتی افزود: چالش‌های کلان حاکم بر اقتصاد ایران، روند فعالیت در زنجیره معادن و صنایع معدنی و به‌ویژه فولادسازان را متاثر کرده و در طول این سال‌ها سیاست‌های ارزی به مشکل دائمی پیش‌روی تولید و فروش صنایع بدل شده است.

رحام چندنرخ بودن نرخ ارز و اثرگذاری آن بر روند تعیین نرخ محصولات را یکی از بزرگ‌ترین چالش‌هایی دانست که گریبان بخش تولید را گرفته است و افزود: هیچ محصولی در کشور به‌ویژه در حلقه‌های میانی زنجیره تولید، براساس هزینه تمام‌شده تولید به‌فروش نمی‌رسد. تولیدکنندگان صنایع داخلی ناچار هستند مواد اولیه موردنیاز تولید خود را حتی با بهای به‌مراتب بالاتر از نرخ این محصولات در بازار جهانی، خریداری کنند. در واقع با اجرای

کامران وکیل، فعال بخش معدن در گفت‌وگو با سمنو اظهار کرد: جلب مشارکت مردمی در حوزه معدن و صنایع معدنی در قالب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، معنی می‌یابد. در طول چند دهه اخیر، زمینه جذب سرمایه قابل توجهی از سوی مردم به صنایع، فراهم شده است، اما هیچ اختیاری در دست این فعالان صنعتی و تولیدکنندگان نیست. در شرایطی که بخش خصوصی فاقد اختیار و قدرت در روند سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری است، نمی‌توان به بهبود عملکرد آن نیز امید داشت.

وی افزود: اختیار و عملکرد، رابطه مستقیم با هم دارند. در شرایطی که سیاست‌های حاکم بر اقتصاد و صنایع، اشتباه هستند، نمی‌توان به رشد تولید امید داشت. وی گفت: بخش خصوصی حتی اختیار قیمت‌گذاری محصولات، فروش آنها و ارزآوری را ندارد. علاوه‌براین هر روز مقررات حاکم بر بخش تولید نیز با چالش‌های جدی روبه‌رو می‌شود. در چنین فضایی عملاً امکان برنامه‌ریزی برای تولید و صادرات وجود ندارد و نباید به جلب مشارکت مردم در توسعه تولید، امید داشت.

این فعال بخش معدن افزود: نرخ تسعیر ارز توسط مرکز مبادله ارز و طلای ایران تعیین می‌شود، اما در طول این سال‌ها هنوز هیچ فرآیند منطقی برای تعیین نرخ ارز صادراتی براساس نرخ دلار در بازار آزاد، بیان نشده است. این فعال معدنی با اشاره به اظهارات رئیس کل بانک مرکزی و همچنین وزیر امور اقتصادی و دارایی دولت سیزدهم مبنی بر به‌رسمیت نشناختن نرخ دلار، گفت: باوجودی که

انتظاری از بخش خصوصی نداشته باشید!

مسئولان نرخ دلار در بازار آزاد را به‌رسمیت نمی‌شناسند، اما روند صعودی جهش ارز ادامه دارد. در نهایت نیز مسئولان ناچار هستند از نرخ دلار در بازار آزاد، تبعیت کنند، اما این تاخیر چندماهه تنها به ضرر تولیدکنندگان و روند سودآوری فعالیت آنها منتهی خواهد شد. وکیل گفت: در همین حال شاهد اثرگذاری جدی نرخ دلار در فرآیند تعیین نرخ محصولات مختلف در بازار داخلی هستیم. یعنی همین نرخ دلار در بازار آزاد، نرخ همه‌چیز را تعیین می‌کند. حال باتوجه به سختگیری‌های جدید و خارج از قاعده دولت در حوزه واردات و صادرات، چالش‌های بیشتری گریبان فعالان صنعتی را خواهد گرفت و حتی می‌تواند تنش‌های ارزی کشور را تشدید کند. این دست محدودیت‌ها عملاً روند فعالیت صنایع را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد، در نتیجه تولید و تجارت، تحت‌تاثیر منفی قرار خواهد

جذب سرمایه‌های مردم به حوزه تولید از راهکارهای اصلی مقابله با تورم به‌عنوان یکی از مشکلات کلان حاکم بر اقتصاد ما محسوب می‌شود. در همین حال تکیه بر تولید، مسیر اشتغالزایی تسهیل می‌شود و نقش بسزایی در حل مشکلات حاکم بر اقتصاد ما دارد. چنانچه سیاست‌های حاکم بر اقتصاد در سطح کلان مرتفع شود، امکانی برای جلب مشارکت مردمی وجود دارد. ا

عکس: سمنو

موضوع نیز به افت تراز تجاری کشور منتهی می‌شود، اما متأسفانه هنوز سیاست‌گذاران متوجه سیاست‌های اشتباه خود و اثرات منفی آن بر اقتصاد نشده‌اند. در چنین فضایی عملاً امکانی برای اصلاح شرایط وجود ندارد.

رحام گفت: دولت باید برای جلب مشارکت حداکثری مردم و همچنین تولید و صادرات حداکثری، سیاست‌های اقتصادی و ارزی خود را تسهیل کند، اما تا زمانی که علت بروز مشکلات بررسی نشود، نمی‌توان برای رفع آن، برنامه‌ریزی کرد. چنانچه بستری برای برقراری تعامل میان تولیدکنندگان تصمیم‌گیران، مهیا شود، بخش بزرگی از مشکلات حاکم بر تولید و تجارت، مرتفع خواهد شد.

این فعال صنعت فولاد گفت: در سال‌های اخیر، ناترازی در تامین برق و گاز صنایع، کمبود سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، به توقف عملکرد برخی صنایع یا کاهش تولید آنها منتهی شده است. بدون تردید بازگشت تولید به ظرفیت قبلی، ساده نخواهد بود. علاوه‌براین باتوجه به مشکلات موردبحث، صنایع در طول این سال‌ها به‌شدت آسیب‌پذیر شده و نتوانسته‌اند در مسیر رشد تولید، بهسازی و بهبود شرایط تولید خود گام بردارند.

وی افزود: دولت باید برنامه‌های جامع برای حفظ ظرفیت تولید کشور در نیمه نخست امسال، تدوین کند. در گام دوم نیز برای تحقق اهداف جهش تولید، اقدام کند، اما در موقعیت کنونی با تداوم همین نگاه و شرایط، امکانی برای تحقق شعار سال وجود ندارد.

عکس: سمنو

گرفت. این فعال بخش معدن گفت: در شرایطی که دولت فرآیند قیمت‌گذاری را در اختیار دارد، صنایع وارد فاز زیان می‌شوند. وی افزود: بخش خصوصی تنها در پیچه‌ای برای دولت برای افزایش درآمدزایی است. کمالاتی که در سال‌های اخیر دولت با اتکا به روش‌های مختلف، درآمدهای حاصل از صنایع را افزایش داده است. اما بسیاری از این سیاست‌ها آن‌قدرها هم اثرگذار نبودند. در واقع تداوم این سیاست‌ها در میان مدت و بلندمدت به‌ضرر صنایع است و ضربات جدی را به اقتصاد ما تحمیل خواهد کرد.

سخن پایانی

صلاح سیاست‌های ارزی، برقراری ثبات در فرآیند تصمیم‌گیری برای صنایع و همچنین برقراری تعامل سازنده با فعالان بخش تولید، مهم‌ترین خواسته برای تحقق شعار امسال است. البته ناگفته نماند که بخشی از ظرفیت‌های تولیدی کشور در نبود زیرساخت‌های انرژی و حمل‌ونقل از میان می‌رود، بنابراین توسعه زیرساخت در بخش‌های مختلف به‌ویژه در حوزه انرژی، راهکاری برای رفع کمبودها و تداوم تولید و توسعه است.

عبور تولید شمش آلومینیوم از مرز ۶۳۵ هزار تن

«آلومینای ایران» ۳۶ هزار و ۲۰۱ تن تولید کردند، همچنین طی ۱۲ ماهه سال گذشته، ۲۲۲ هزار و ۱۳۸ تن «پودر آلومینا»، ۲۷۴ هزار و ۱۰۶ تن «هیدرات آلومینیوم» و ۵۹۸ هزار و ۵۹۹ تن «بوکسیت» توسط شرکت آلومینای ایران تولید شد.

تن شمش آلومینیوم تولید کردند، اما میزان شمش تولید شده در مدت مشابه سال ۱۴۰۱، حدود ۶۳۲ هزار و ۱۶۶ تن بود. از میزان شمش آلومینیوم تولیدی ۱۴۰۲، شرکت‌های «آلومینیوم جنوب» ۲۷۷ هزار و ۶۷۹ تن، «ایرالکو» ۱۷۴ هزار و ۶۶۲ تن، «المهدی» ۱۴۷ هزار و ۵۵ تن و

تولید شمش آلومینیوم کشور در سال ۱۴۰۲ با حدود یک درصد افزایش، از مرز ۶۳۵ هزار تن فراتر رفت. شرکت بزرگ آلومینیومی کشور (آلومینیوم جنوب، ایرالکو، المهدی و آلومینای ایران) از ابتدای فروردین تا پایان اسفند، ۶۳۵ هزار و ۵۹۷